

Bolonya: Espai Europeu d'Educació Superior

Bolonya, 1999. Els ministres d'Educació de 29 països europeus signen una declaració, en la qual es comprometen a establir un €€€\$ amb l'objectiu que les nostres universitats siguin més competitives Raons suposadament pedagògiques i de pragmatisme avalen la necessitat d'adequar-se a la realitat social. Però la veritable raó de Bolonya cal buscar-la, d'una banda, en el paper que "ha d'ocupar" la universitat en l'actual procés capitalista de privatització de serveis i, per una altra, lligada a l'anterior, en "la missió" que s'adjudica a la universitat en el disseny de la Unió Europea.

La política econòmica capitalista neoliberal exigeix que l'educació s'integri en el mercat mundial de serveis. Només en els països de l'OCDE l'ensenyament mou gairebé 900.000 milions d'euros a l'any, dels 2 bilions estimats a nivell mundial. Massa euros perquè el capital privat els deixi escapar.

Una de les raons de Bolonya és aproximar la universitat al mercat, convertint els estudiants en clients, els cursos en productes, i l'ensenyament "continu" en font permanent de guany del nou negoci educatiu.

A la pràctica, Bolonya suposa una Universitat de dos nivells (model USA). Un nivell per a la tropa, llicenciats que saben "llegir i escriure" i aprenen tècniques concretes ràpidament però que no és necessari, ni molt menys, que sàpiguen pensar: simplement es busca obtenir, bons executors mitjans en tècniques modernes. L'altre nivell és per a unes elits minoritàries formades en "les bones" universitats, amb màsters i doctorats molt cars, destinades a ser les classes dirigents del demà. Una universitat almenys de dues classes socials que ignori tot el que ha pogut suposar la seva obertura a les classes populars.

Però "Bolonya" no és només la mercantilització d'un servei públic i l'elitització de la Universitat. Convé també entendre quin és el paper de la Universitat en el disseny de la Unió Europea.

En l'anomenada "Estratègia de Lisboa", acordada al març del 2000 pel Consell Europeu, s'estableix l'objectiu que la UE es converteixi en la zona econòmica més competitiva del món. Per tant la Universitat té com a missió contribuir a incrementar la competitivitat de les empreses europees.

Es tracta de posar els diners estatals de la universitat pública al servei dels projectes empresarials privats. La forma de fer-ho és variada. No donant finançament públic a cap projecte acadèmic que prèviament no hagi demostrat el seu interès per a finalitats empresarials. Selecció de només línies d'investigació que prevegin "transferències de coneixement" a les empreses. Finançant investigacions de les firmes privades que els resulti molt car portar a terme elles mateixes (si les fa un equip de la universitat, correrà a càrrec d'aquesta la formació dels investigadors, i la despesa d'infraestructures). Finalment incentivant als qui investiguen a que es lucrin dels seus descobriments i invents,

estimulant-los perquè els patentin, perquè creïn empreses amb els seus equips d'investigació (les anomenades "spin-offs"). Així s'asseguren que es dedicaran a coses "útils" i no a investigacions abstractes o al saber pel saber.

Per a aquest projecte, el capital compta necessàriament amb la col·laboració activa dels acadèmics que abracen la nova religió transmesa des del poder i/o amb l'acció passiva dels que pensen en els sobresous que els poden caure. Veiem com exemple les declaracions de la rectora de la Universitat de les Illes Balears: "La Universitat, el que ha de fer és donar l'estructura mental adequada perquè la persona es pugui adaptar a diferents tipus de treball que li pugui oferir la societat... No té sentit mantenir l'ensenyament d'una matèria quan la societat necessita d'altres àmbits".

No interessa que les universitats produeixin professionals amb capacitat crítica sinó persones que s'adaptin amb facilitat a les necessitats de les empreses, i que tinguin, bàsicament, un pensament domesticat.